

**Programa BRÚIXOLA: orientació jurídica i suport
psicosocial per a dones de tots els orígens**

Memòria 2015

ÍNDIX

1. Context del Programa.
2. Cartera de serveis i prestacions.
3. Detecció i Prevenció de la violència de parella.
4. Activitat desenvolupada.
5. Perfil de les dones ateses.
6. Mosaic de serveis complementaris.
7. Col·laboració i suport d'organitzacions públiques i privades.
8. Disseminació de la cartera de serveis i prestacions.
9. Equip de professionals.
10. Declaració d'autoria.

1. CONTEXT DEL PROGRAMA

El Programa Brúixola: orientació jurídica i suport psicosocial per a dones de tots els orígens funciona ininterrompudament des de l'any 2009 fins l'actualitat oferint orientació jurídica i suport psicosocial per a la vida personal i familiar a dones de tots els orígens.

Els finançadors principals d'aquest Programa durant 2015 van ésser el Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad, el Departament de Benestar Social i Família, l'Ajuntament de Barcelona i la Diputació de Barcelona.

L'Associació Salut i Família ha continuat mantenint durant l'exercici 2015 relacions actives de col·laboració amb les diverses administracions públiques i entitats de la societat civil alhora que va desplegar activitats d'advocacia a favor de que les necessitats de les dones i les famílies vulnerables siguin objecte d'interès general i d'inversions econòmiques per part dels poders públics i de la iniciativa privada.

L'Associació Salut i Família ha participat al Seminari EU Charter of Fundamental Rights organitzat per European Inter-University Centre for Human Rights and Democratisation que va tenir lloc a Venècia els dies 6-7 de Febrer 2015.

L'Associació Salut i Família ha participat a la XXV Encuentro de la Abogacia de Extranjería y Asilo organitzada pel Colegio de Abogados de Málaga i el Consejo General de la Abogacia Española que va tenir lloc a Màlaga els dies 4-6 de Juny 2015.

L'Associació Salut i Família ha participat al Seminari "Rethinking Europe's Asylum System: Towards Better Protection and Equal Standards" organitzat per Public Policy Exchange que va tenir lloc a Brussel·les el dia 15 de Setembre 2015.

A l'any 2011 es va realitzar i difondre l'Informe "El derecho de los extranjeros a vivir en Familia en España" que descriu i analitza quina és la situació actual del dret al reagrupament familiar, el matrimoni, la separació i el divorci així com les obligacions i drets respecte als fills menors dels estrangers d'origen extracomunitari residents a Espanya. D'altra banda, també es revisa l'impacte psicosocial a la vida real de les famílies a les que se'ls hi aplica l'ordenament jurídic espanyol en aquesta matèria. Aquest Informe continua essent plenament vigent.

2. CARTERA DE SERVEIS I PRESTACIONS

La cartera de prestacions del Programa Brúixola abasta dos àmbits principals:

■ Orientació jurídica als àmbits personal i familiar

Quan les dones de tots els orígens i nivells socioeconòmics coneixen els seus drets i saben com utilitzar-los poden escollir millor:

- Quins aspectes de la seva vida familiar poden canviar si ho desitgen.
- Com fer-se respectar en situacions de conflicte familiar.
- Com resoldre les situacions de conflicte familiar de forma favorable per a elles i els seus/ves fills/es.

S'ofereix orientació i suport a dones que es troben en:

Situacions de canvi:

- Reagrupament familiar. Tràmits administratius i requisits.
- Drets de la dona.
- Circulació transnacional de menors.
- Processos de reconeixement de paternitat i filiació.
- Prestacions per fill/a a càrrec.

Situacions de conflicte:

- Separació, divorci i guarda i custòdia.
- Règim de visites i pensions d'aliments per a menors.
- Violència de parella.

■ Suport psicològic per a la vida personal i familiar

Quan les dones de tots els orígens i nivells socioeconòmics reben suport psicològic per a poder aclarir i ordenar-se les seves pròpies idees i pensar en el que més els hi convé, poden afrontar millor:

- Molts dels canvis que succeeixen a les seves vides.
- Com negociar amb la seva parella i/o famílies les diverses formes de combinar treball i vida familiar.
- Els conflictes familiars i de parella evitant aïllar-se, culpar-se o bloquejar-se.

S'ofereix suport i orientació psicosocial a dones que es troben en:

Situacions de canvi:

- Criança dels fills/es menors de tres anys.
- Convivència amb fills/es adolescents.
- Mares soles.
- Reagrupament familiar de parella i/o fills/es.
- Conciliació de la vida familiar i laboral.

Situacions de conflicte:

- Separació i divorci.
- Abandonaments i ruptures de parella.
- Violència de parella.

Totes les beneficiàries del Programa Brúixola poden utilitzar gratuïtament fins a un màxim de tres visites d'orientació i suport jurídic i/o psicosocial.

3. DETECCIÓ I PREVENCIÓ DE LA VIOLÈNCIA DE PARELLA

La violència contra les dones es manifesta a totes les classes socials, nivells econòmics i educatius i tant a l'àmbit urbà com a rural. Tanmateix, les dones amb pocs recursos educatius i econòmics refereixen patir violència de parella més freqüentment que les dones pertanyents a sectors socials menys desfavorits.

L'Associació Salut i Família està fermament compromesa en la recerca operativa, la prevenció i la detecció precoç de la violència de parella contra les dones vulnerables i en l'atenció immediata a les víctimes. Per aquest motiu, qualsevol dona beneficiària de qualsevol programa o servei de l'Associació Salut i Família és subjecte d'una exploració activa sobre la presència o no de violència de parella en la seva vida i en cas afirmatiu rep una oferta d'atenció i orientació immediata de tipus jurídic i psicològic.

Durant l'any 2015 s'ha explorat la violència de parella mitjançant el test Partner Violence Screen (PVS) en el 99% dels casos atesos i s'ha registrat una prevalença del 25,8%. Aquesta prevalença tan elevada en relació a les usuàries d'altres Programes de l'entitat ve donada per la pròpia naturalesa de les prestacions que ofereix el Programa Brúixola.

4. ACTIVITAT DESENVOLUPADA

- Orientació jurídica : 1.277 casos.
- Suport psicosocial: 275 casos.
- Exploració de violència de parella en: 99% casos
Prevalença de violència de parella a: 25,8% casos
- Beneficiaries/is d'informació per iniciativa pròpia: 32.722 persones

ACTIVITAT TOTAL: 1.552 beneficiaries directes
32.722 beneficiaries/is indirectes

5. PERFIL DE LES DONES ATESES

Respecte a les dones ateses a l'àmbit d'orientació jurídica el 93,71% han estat d'origen immigrant i 6,29% espanyoles. Entre les famílies immigrants el 12,18% residia des de feia tres anys o menys a Catalunya. Les famílies varen arribar al Servei derivades per familiars/coneguts i amics, d'ONG i Associacions d'immigrants en el 54,92% dels casos, per Programes de l'Associació Salut i Família en el 17,26% i per serveis sanitaris i socials en el 27,82%.

La franja de edat predominant és la compresa entre els 21 i 40 anys amb un 59% seguida de la franja de 41 a més de 50 anys amb el 36% i menors de 20 anys el 5%. El 48,78% de les dones estaven casades o en unió de fet, solteres en el 37,80% i divorciades, separades i/o vidues en el 13,42% dels casos.

Són actives econòmicament el 91,85% de les dones ateses, tenen un treball assalariat o autònom el 48,77%, estan a l'atur el 40,43% i treballen a l'economia submergida el 6,92%. En relació al nivell d'estudis el 49,85% de les dones manifesten tenir estudis secundaris i el 25,69% estudis universitaris.

Respecte a la situació familiar un 16,45% de dones estrangeres manifesten tenir encara fills/es menors al país d'origen i un 11,64% de les mateixes tenien la seva parella al país d'origen. Els motius principals de consulta van ésser: a) consultes relatives a drets de família en 15,07% dels casos, b) consultes relatives a drets d'estrangeria en 68,58% dels casos i c) consultes relatives a prestacions i necessitats socials múltiples en el 16,35% dels casos. El reagrupament familiar, l'arrelament, les renovacions de

permisos i tràmits per l'obtenció de la nacionalitat, la guarda i custòdia dels fills/es i el divorci van ésser els motius específics de consulta més freqüents tot i que són qualitativament remarcables els casos atesos per violència de gènere i drets laborals.

Pel que fa a les enquestes de satisfacció complimentades (n=652) els resultats reflectits van ésser molt satisfactoris pel que fa a la fàcil accessibilitat del Programa, el tracte telefònic i presencial correcte i la percepció d'haver rebut una orientació força completa. La pràctica totalitat de les dones recomanaria el Programa a una altra dona, família, amics/gues i familiars.

El perfil de les dones ateses a l'àmbit de suport psicosocial va ésser d'un 71,57% de procedència estrangera i 28,43% espanyoles. Entre les famílies immigrants el 8,12% residia des de feia tres anys o menys a Catalunya. Les dones varen arribar al servei derivades de Programes de l'Associació Salut i Família en el 26,90% dels casos, pels serveis sanitaris i socials en un 44,67% i un 28,43% per familiars i/o amics.

La franja de edat predominant és la compresa entre els 21 i 40 anys amb un 70% seguida de la franja de 41 a més de 50 anys el 20,4% i menors de 20 anys el 9,6%. El 48,98% de les dones estaven solteres, el 35,20% estaven casades o en unió de fet i el 15,81% estaven separades, divorciades i/o vidues.

Són actives econòmicament el 85,72% de les dones ateses, tenen un treball assalariat o autònom el 25,51%, estan a l'atur el 45,92% i treballen a l'economia submergida el 14,29%. En relació al nivell d'estudis el 54,59% de les dones manifesten tenir estudis secundaris i el 16,84% estudis universitaris.

Pel que fa a la situació familiar un 14,72% de les dones estrangeres manifesten tenir encara fills/es menors al país d'origen i un 1,53% de dones estrangeres tenen la seva parella al país d'origen. Els motius principals de consulta van ésser referits com individuals en el 58,94% dels casos, familiars en el 13,91% i de parella en el 27,15%, tot i que bastants usuàries presentaven varis motius combinats. Es van identificar necessitats addicionals en el 12,90% dels casos, essent aquestes de salut reproductiva, d'orientació formativa i necessitats bàsiques.

D'altra banda, el 90,91% de les usuàries ateses van rebre orientació i recomanació d'utilitzar altres serveis com ara serveis d'orientació jurídica i grups de suport a mares immigrants.

Pel que fa a les enquestes de satisfacció complimentades (n=183) els resultats reflectits van ésser molt satisfactoris en relació a la fàcil accessibilitat del Programa, el tracte telefònic i presencial correcte i la percepció d'haver rebut una orientació força completa. La pràctica totalitat de les dones recomanaria el Programa a una altra dona, família, amics/gues i familiars.

6. MOSAIC DE SERVEIS COMPLEMENTARIS

Totes les dones ateses al Programa Brúixola disposen d'accés immediat i preferent als següents serveis complementaris:

- Atenció jurídica i psicològica immediata en situacions de violència de parella.
- Participació als grups de suport i orientació per a mares adultes i per a mares joves i adolescents de tots els orígens.
- Accés a mètodes contraceptius de llarga durada a càrrec del Programa "Atenció a la Maternitat a Risc".
- Accés a informació sobre la interrupció voluntària de l'embaràs des d'una perspectiva pro-elecció a càrrec del Programa "Atenció a la Maternitat a Risc".
- Orientació i derivació per a necessitats formatives i laborals a dones de tots els orígens.
- Orientació jurídica, microeconòmica i pràctica pel que fa a l'habitatge de propietat o de lloguer a càrrec del Programa "A Resguard".
- Accés a la línia de prestacions La infància és essencial per a totes les mares que hi participen als grups de suport i orientació a la maternitat.

7. COL·LABORACIÓ I SUPORT D'ORGANITZACIONS PÚBLIQUES I PRIVADES

Les organitzacions finançadores del Programa Brúixola han estat:

- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.
- Departament de Benestar Social i Família.
- Ajuntament de Barcelona.
- Diputació de Barcelona.

Les organitzacions finançadores del Programa Atenció a la Maternitat a Risc han estat:

- Servei Català de la Salut.
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.

Les organitzacions finançadores del Programa Grups de Suport i Orientació a Mares Vulnerables han estat:

- Ajuntament de Barcelona.
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad.

Les organitzacions finançadores del Programa Prevenció i Detecció de la Violència de Parella han estat:

- Ministerio de Empleo y Seguridad Social.
- Institut Català de les Dones.

Les organitzacions col·laboradores que han aconsellat o derivat a les dones al Programa Brúixola han estat:

- Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona.
- Associació per a les Nacions Unides a Espanya (ANUE).
- Punts d'Informació i Atenció a les Dones (PIADS)
- Consolats de Veneçuela, Bolívia, Equador, Marroc i República Dominicana.
- UMMI. Asociación de Mujeres Marroquís Inmigrantes.
- ACESOP. Associació Cultural Educativa i Socialoperativa de Dones Pakistanís.
- Fedelatina.
- CITE (Centre d'Informació per a Treballadors Estrangers).
- SAIER (Servei d'Atenció a l'Immigrant i Refugiat).
- Asociación Salvadoreña en Cataluña
- Entitats de la Federación de Asociaciones Peruanas de Barcelona
- Grup de Dones Bolivianes.
- Asociación de Uruguayos en Cataluña
- Fundación Prahú
- Centres de Serveis Socials del Barcelona.
- Centres d'Atenció Primària de Salut de Barcelona. Servei Català de la Salut.
- XESAJE. Xarxa d'Entitats Socials d'Assessoria Jurídica per a Estrangers de l'Ajuntament de Barcelona.
- Programes de Reagrupament Familiar de l'Ajuntament de Barcelona.
- Consell Municipal d'Immigració de l'Ajuntament de Barcelona
- Centre Euro-Àrabe de Catalunya.
- Fundació IBN Battuta
- Associació In Via.
- SOS Racisme Catalunya.
- Associació de Famílies Monoparentals.
- Creu Roja Barcelona.
- Fundació Atenea.
- Cruz Roja Española.
- Unión de Asociaciones de Familias (UNAF).

8. DISSEMINACIÓ DE LA CARTERA DE SERVEIS I PRESTACIONS

La difusió realitzada en el marc del Programa Brúixola ha consistit en:

- S'han rebut 1.524 visites a la pàgina Web del Programa Brúixola.
- S'ha realitzat la difusió de la cartera de serveis i prestacions a 15.609 beneficiaris/es institucionals i professionals.

A l'Octubre 2015 es va celebrar a Córdoba la Jornada BRÚJULA: Orientación y Apoyo Integral para Mujeres y Familias Vulnerables que, organitzada per l'Associació Salut i Família en col·laboració amb Encuentraacueerdos, va comptar amb la participació de 23 professionals i va ésser difosa a 7.769 persones i organitzacions.

A l'Octubre 2015 es va celebrar a Madrid el Taller de Bones Pràctiques Acceso de Mujeres y Familias Vulnerables a Recursos Sociales, Sanitarios y de Apoyo Familia" que, organitzada per l'Associació Salut i Família en col·laboració amb Creu Roja Espanyola, va comptar amb la participació de 23 professionals i va ésser difós a 7.774 persones i organitzacions.

9. EQUIP DE PROFESSIONALS

Professionals que ofereixen orientació jurídica:

Sra. Alícia Sánchez. Advocada.

Sra. Concha Par. Advocada.

Professionals que ofereixen suport psicològic:

Sra. Anna Molina. Psicòloga.

10. DECLARACIÓ D'AUTORIA

Elvira Méndez ha dissenyat i escrit la Memòria 2015 del Programa Brúixola.

Josep Maria Llampallas ha fet el tractament informàtic de les dades d'activitat i del perfil descriptiu de les dones ateses.

Carolina Herrera ha donat suport administratiu i ha realitzat l'edició.

Elvira Méndez és la responsable de la Memòria 2015.

Juliol 2016. Barcelona

Composició de coberta: Associació Salut i Família.

Associació . Asociación
SALUD y FAMILIA

Barcelona

Via Laietana, 40, 3è 2a B
08003 Barcelona
Tel. 93 268 24 53 – Fax 93 319 85 66
saludyfamilia@saludyfamilia.es
www.saludyfamilia.es